

ali propad, ne dopuščajo pa možnosti rehabilitacije po neuspehu oziroma propadu. V ozadju teh nesvetopisemskih pogledov je ciklično pojmovanje časa in zgodovine.

Krašovec v svoje delu pokaže, da Svetopismo izstopa po težišču na kompleksnem osebnem razmerju med Bogom in člani izvoljenega ljudstva Izraela, pa tudi celotnega človeštva. To pomeni, da Bog v vlogi stvarnika vesolja pričakovano uveljavlja absolutno avtoriteto v vseh pogledih. Absolutno pozitivna narava Boga pa pomeni, da namen Božjega delovanja v svetu nikoli ni negativen, temveč vedno pozitiven. Od tod osrednje mesto Boga kot rešitelja izvoljenega ljudstva – in vseh zvestih v svetu sploh. Od tod tudi linearno pojmovanje časa in zgodovine v razponu med začetkom v stvarjenju in koncem v dopolnitvi stvarjenja. V tej teleološki naravnosti zgodovine odrešenja ima kazen vedno vzgojni namen: da Bog načelno po vseh krizah zaradi nezvestobe izvoljenega ljudstva in narodov izpostavlja možnost svojega brezpogojnega odpuščanja in sprave ‚zaradi svojega imena‘, se pravi zaradi svoje absolutne naravnosti na odrešenje – in zaradi manjšine pravič-

nih. Vsi temeljni vidiki razmerja med razlogi za kazen in odpuščanje so v drugem delu monografije vsestransko primerjalno osvetljeni z vsebinami svetopisemskih besedil na eni strani in zgodovine hermenevtike teh besedil v poznejši literaturi, teologiji in filozofiji na drugi strani.

Monografija akademika Jožeta Krašovca odgovarja na temeljna vprašanja vsega človeštva glede izvora in namena vesoljstva, glede hierarhije avtoritet, glede vrednotenja človekovega dostojanstva, glede njegovih pravic ter morale in etike na osebni in družbeni ravni. S tem študija odpira prave osnove tudi za medverski in medkulturni dialog v današnjem času. Delo je krona vseživljenjskega raziskovanja akademika Krašovca o pojmovanju pravičnosti ter na edinstven način povezuje poglobljeno poznavanje interpretacij v zgodovini in njihove možne aplikacije v sodobnem času. Monografija predstavlja pomemben prispevek k mednarodnemu diskurzu o navedenih vprašanjih – in je nena zadnje promocija slovenske humanistike na globalni ravni.

Roman Globokar

François Moog, *Éducation intégrale: Les ressources éducatives du christianisme*. Pariz: Éditions Salvator, 2020. 188 str. ISBN 978-2-7067-1982-0

Avtor knjige François Moog je doktoral iz teologije na Pariškem katoliškem inštitut (ICP) in na Lavalovi univerzi v Québecu (Université Laval de Québec). Je pro-

fesor na Teološki fakulteti (ICP), kjer predava predmete s področja ekleziologije in praktične teologije. Je tudi član francoskega uredniškega odbora revije *Lumen vitae* in sourednik revije *Cahiers Internationaux de Théologie Pratique*.

Leta 2020 je pri založbi Salvator v Parizu izšla knjiga z naslovom: *Éducation*

intégrale (Les ressources éducatives du christianisme). Avtor izhaja iz sodobne družbe, ki jo zaznamujejo številne krize: socialna, gospodarska, ekološka, zdravstvena ... V tem kontekstu je proces izobraževanja postal ključno vprašanje tako za starše, vzgojitelje, učitelje kot za politične, družbene in verske voditelje.

Knjiga je razdeljena na pet delov. V prvem delu avtor prikazuje, kako je Cerkev začela govoriti o ‚celostni vzgoji‘. Pojem se je najprej pojavil v drugi polovici 19. stoletja znotraj filozofske tradicije, ki je bila daleč od krščanstva. Pod vplivom Jacquesa Maritaina je izraz dobil svoje mesto tudi v katoliški tradiciji. François Moog se ustavlja pri Maritainovem pojmovanju, ki temelji na integralnem humanizmu in predpostavlja določeno vizijo človeka, njegove poklicanosti in svobode. Vabi nas, da se vrnemo k pojmu osebe, ki danes ni več samoumevna.

Sprašuje se tudi o mestu vere v procesu izobraževanja. V nadaljevanju skuša izluščiti pojem celostne vzgoje v okviru II. vatikanskega koncila, ki je izraz prevzel in vzpostavil povezavo med antropologijo in vzgojo. Kongregacija za katoliško vzgojo je pripravila besedilo (sintezo) o tej tematiki šele leta 1977. Gre za način izobraževanja, ki si prizadeva preoblikovati osebo, družbo in svet, ter usposabljanje, ki vzgaja, saj osebo vodi k njeni izpolnitvi. Avtor prvo poglavje sklepa s celostno vzgojo v katoliških šolah (*l'école catholique*). Osvetliti želi odnos med kulturo, vero in življenjem.

V drugem poglavju avtor razjasni nekaj temeljnih pojmov. Že naslov pomenljivo kaže, da je človek izpolnjen kot oseba. V podpoglavjih razmišljanje vodi od narave k človeku in razumevanju

pojma osebe. Nato skuša osvetliti stanje človeka kot bitja, ki je poklicano v odnos z Bogom. V sklepnem delu drugega poglavja dostojanstvo osebe poveže s kulturo.

Tretje poglavje podčrtuje povezanost med kulturo, vero in življenjem, ki je osrednja os katoliškega izobraževanja. V tem poglavju je bistvena ugotovitev, da je krščanska vera vir za kulturo in življenje. Pri tem izpostavlja mesto evangelija v vzgojnem procesu – tako se oblikuje vera, ki človeka ‚potisne‘ v dejavno življenje. Božja pedagogika postaja ‚norma‘ za katoliško izobraževanje.

V zadnjem poglavju se avtor osredinja na domače okolje – katoliški šolski sistem v Franciji. V uvodu predstavlja poseben družbeni in pravni okvir katoliškega šolstva v Franciji kot priložnost – avtor želi predstaviti katoliško šolo kot prostor, primeren za projekt integralnega izobraževanja. Odločilno značilnost katoliške šole vidi v izobraževalni skrupoznosti. V tem sklopu se mu zdi pomembno tudi izobraževanje vzgojiteljev, ki so nosilci in posredovalci vrednot.

Ob branju knjige o celostni vzgoji nas preseneča, da je uspeh katoliškega izobraževanja nesporen – kar je za sekularizirano (francosko) družbo presenetljivo. Hkrati pa gre za dejstvo, ki Cerkev obvezuje, da pomen svojega poslanstva na področju vzgoje poglobi. Tudi pedagoško delo (posredovanje znanja) se sooča s težavami, ki so posledice kriz na področju antropologije, kulture in ekologije. Prav zato ima Cerkev s svojo metodološko in didaktično metodo priložnost, da naredi korak naprej.

Avtor citira francoskega sociologa in filozofa Edgarja Morina, ki je zapisal, da je zaradi naraščajočega individualizma,

omajane avtoritete, razdrobljenega znanja, pospešenega razvoja tehnologije, zmanjševanja temeljnih razlik (moški in ženske, človek in žival, človek in robot) temeljna naloga »naučiti se, kaj pomeni biti človek«. Prav zaradi vseh naštetih sprememb je ta naloga težja in zahtevnejša. Pomembno pa je tudi dejstvo, da izobraževanje ne reproducira samo tega, kar je bilo, ampak ustvarja kulturo in gradi ljudi – ustvarja civilizacijo. Ko govorimo o celostnem izobraževanju, ne gledamo samo v preteklost, temveč tudi v sedanjost, ki je poročstvo za prihodnost.

S tem prepričanjem François Moog predlaga proučitev katoliškega predloga ‚celostne vzgoje‘. Sprašuje se, kateri so viri krščanstva, ki bodo v sedanjem družbenem in kulturnem kontekstu

omogočili prenavo vzgojnih načel, praks, sistemov, ki bi lahko spremljali človeštvo v sodobni kulturni in družbeni preobrazbi.

François Moog prepričljivo pokaže, da krščansko izročilo ponuja veliko več kot le vzgojna načela. V času kriz je vir, ki varuje skrivnost osebe, spremlja njeno rast in spodbuja nastanek novih umetnosti življenja. Cerkev ostaja zavezana vzgoji in želi biti ‚dostopna‘ za vse. Knjiga nam tako kaže, da celostna vzgoja presega polje golega izobraževanja – slednje je le njen sestavni del. Knjiga je aktualna za vse, ki delajo na področju izobraževanja, saj prinaša ‚spomin‘ iz preteklosti in daje smernice za ‚prihodnost‘.

Andrej Šegula

Siv Ellen Kraft, Bjørn Ola Tafjord, Arkotong Longkumer, Gregory D. Alles in Greg Johnson. *Indigenous Religion(s): Local Grounds, Global Networks*. Abingdon, Oxon; New York, NY: Routledge, 2020. 196 str. ISBN 9780367898588.

Monografija *Indigenous Religion(s): Local Grounds, Global Networks* je rezultat projektnega sodelovanja petih profesorjev religiologije iz Norveške, Škotske in Združenih držav Amerike. Na 190 straneh odgovarjajo na vprašanje, kako se domorodna religioznost konkretno izraža v današnjem svetu, natančneje na ozemlju Sápmi, Talamance, Havajev, Nagalandije in Gujarata. Domorodna religija je več kot le veroizpoved

– predstavlja identiteto vsakega domorodnega naroda in je s svojimi animističnimi prviniami neizbežno povezana s stvarstvom.

Delo je razdeljeno na pet poglavij. Prvo od petih z naslovom „Translating Indigeneities“ avtorja Bjørna Oleja Tafjorda govori o dožemanju različnih domorodnih verskih praks, vse od Trømsa (Norveška) pa do Talamance (Kostarika). Avtor po osebni izkušnji s Sámiiji in Bribriji opisuje stik s pojmom domorodnosti in mesto domorodne verske prakse v kulturni identiteti naroda. S pojavom domorodnega aktivizma in zahtevo po pravicah je domorodnost začela pridobivati svoj glas. Po drugi strani jo je popularni družbeni sistem oskrnil. Pri